

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
Геолого-географічний факультет
Кафедра географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру

Силабус курсу
«Методика викладання фахових дисциплін у вищій школі»

Обсяг	4 кредити ЄКТС, 120 годин
Семестр, рік	II семестр, 1 рік
День, час, місце	За розкладом
Викладач (і)	Адобовська Марія Володимирівна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру
Контактний телефон	067-143-67-63
Е-mail	adobovska.m@gmail.com
Робоче місце	Кафедра географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру ОНУ імені І.І. Мечникова, Шампанський пер., 2, ауд. № 63
Консультації	Очні консультації: (понеділок, 14.30-15.30) Онлайн: (за попередньою домовленістю) 16.00-20.00 по Viber, відеоконференція Zoom

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація можлива під час проведення консультацій за очним принципом (offline / Face to face), або дистанційно (online) за допомогою Viber, Zoom (за попередньою домовленістю). Комунікація може бути здійснена також з використанням Е-mail. При цьому необхідно вказувати своє прізвище, ім'я, курс, факультет та назву курсу. Вирішення «робочих питань» можливо за вказаним номером телефону.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предметом дисципліни «Методика викладання фахових дисциплін у вищій школі» є методика викладання фахових дисциплін у вищій школі. Вивчення дисципліни «Методика викладання фахових дисциплін» спрямована на ознайомлення студентів з основами методики викладання навчальних дисциплін у системі вищої професійної освіти. Сучасна вища професійна освіта має забезпечити не лише засвоєння студентами системи знань, а й прищепити їм уміння самостійно здобувати й генерувати нові знання.

Пререквізити курсу: дисципліна належить до обов'язкових та базується на

знаннях з курсів «Педагогіка і психологія вищої школи», «Історія і методологія географічної науки», Оволодіння теоретичними основами, вміннями і навичками з методики викладання ВШ є підґрунтям для проходження здобувачами вищої освіти «Асистентської практики ЗВО».

Метою курсу «Методика викладання фахових дисциплін у вищій школі» є ознайомити студентів із сучасною структурою, змістом, стандартами і завданнями вишівської географічної освіти та методолого-методичним забезпеченням викладання географії у вищій школі.

Завдання дисципліни - сформувати у студентів відповідні уміння і компетентності та основи педагогічної майстерності, що базуються на знаннях теоретичних і методолого-методичних основ викладання фахових географічних дисциплін у вищій школі, приміненні раціональних методів, прийомів і технологій та засобів навчання і практичної підготовки фахівців-географів, проведення поточного і підсумкового контролю отриманих ними знань, умінь і навичок.

Очікувані результати.

В результаті вивчення дисципліни *студенти повинні знати:*

- структуру і мережу системи вищої та вищої географічної освіти в Україні;
- положення про рівні вищої освіти;
- основні законодавчі та нормативно-правові акти щодо статусності та діяльності закладу вищої освіти (ЗВО) і науково-педагогічного працівника в Україні;
- структуру, зміст і завдання навчальних дисциплін вишівської географічної освіти;
- принципи, теоретико-методологічні засади та основи методики викладання географічних дисциплін у вищій школі;
- основи методики підготовки і проведення навчальних занять, практичної підготовки та самостійної роботи студентів;
- сучасні технології навчання;
- завдання, організацію, види та форми контролю знань студентів;
- принципи і критерії оцінки й оцінювання знань студентів;

вміти:

Студенти повинні вміти:

- підготувати і провести навчальні заняття різної форми зі студентами – лекцію, семінарське чи практичне заняття, лабораторну роботу, консультацію, навчальну гру та ін.;
- здійснювати поточний і підсумковий контроль знань студентів;
- виготовити і застосовувати на заняттях навчально-методичні та ілюстративні засоби;

- застосувати сучасні методи і методики викладання географічних дисциплін у вищій школі та сучасні технології навчання;
- проводити бібліографічний опис друкованих видань та електронних ресурсів;
- представляти підсумки / матеріали виконаної роботи у формі рефератів, звіту, тексту, доповіді чи наукової публікації з використанням комп'ютерної техніки.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекцій (24 год.) та практичних (16 год), організації самостійної роботи студентів (80 год.).

Під час викладання дисципліни будуть використовуватися наступні методи навчання: словесні (лекція, бесіда, дискусія); наочні (ілюстрація, демонстрація Power Point); робота з підручником (самостійна робота студентів), виконання індивідуальних самостійних завдань. Передбачається проведення групових консультацій (1 год. на тиждень згідно з розкладом консультацій).

Зміст навчальної дисципліни (перелік тем (загальні блоки)

Змістовий модуль 1. Сучасна система вищої освіти та вишівської географічної освіти в Україні

Тема 1. Вступ. Методика викладання фахових дисциплін у вищій школі як педагогічна дисципліна

Тема 2. Сучасний стан реформування та законодавчого і нормативно-правового забезпечення провадження освітньої діяльності у закладах вищої освіти України

Тема 3. Географія у загальноосвітній і вищій школах України

Змістовий модуль 2. Принципи, форми і методи та засоби навчання у вищій школі. Контроль знань студентів та державна атестація здобувачів вищої географічної освіти

Тема 4. Основні принципи, методи і технології навчання у вищій школі

Тема 5. Форми організації процесу навчання у вищій школі

Тема 6. Самостійна робота студентів. Практична підготовка фахівців-географів у вищій школі

Тема 7. Засоби навчання у вищій школі

Тема 8. Контроль та оцінювання успішності студентів. Державна атестація здобувачів вищої географічної освіти

Тема 9. Виховання студентів у ЗВО. Науково-педагогічний працівник вищої школи

Перелік рекомендованої літератури:

Основна

1. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. фонд досліджень освітньої політики»; за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. Київ: Таксон, 2016. 234 с.
2. Барановська Л. В. Педагогіка та психологія вищої школи: навч. посібн. Київ: НАУ, 2015. 240 с.
3. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання: ДСТУ 8302:2015 / Нац. стандарт України. Вид. офіц. Введен. з 01.07.2016. Київ: УкрНДНЦ, 2016. 16 с.
4. Булгакова Н.Б., Рахманов В.О. Методика викладання у вищій школі: навч. посібник. Київ: НАУ, 2012. 204 с.
5. Дзюба П.А. Зайцева Т.А. Посібник до вивчення дисципліни «Методика викладання фахових дисциплін в вищій школі»: посіб. Дніпро: Ліра, 2015. 24 с.
6. Закон України «Про вищу освіту». Закон від 01.07.2014 № 1556 VII. – Режим доступу: http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111_zakon_ukrayiny_pro_vyschu_osvitu.
7. Зеленська, Л.І. Посібник до вивчення курсу «Викладання фахових дисциплін у вищій школі» Дніпро: РВВ ДНУ, 2017. 60 с
8. Каплінський В. В. Методика викладання у вищій школі: Навчальний посібник. Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015 224 с.
9. Організація дистанційного навчання в освітній установі. Методичні рекомендації. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii/2020/metodichni%20recomendazii-dustanciyna%20osvita-2020.pdf>
10. Положення про організацію освітнього процесу в Одеського національному університеті імені І. І. Мечникова. Одеса: ОНУ, 2022. 67 с. – Режим доступу: https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-org-osvit-process_2022.pdf
11. Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 10 – «Природничі науки», спеціальність 106 – Географія». – Режим доступу: https://mon.gov.ua/storage/app/media/vyshcha/standarty/2020/07/10/106_Neohrafiya-bakalavry-1.pdf

Додаткова

1. Вища освіта України і Болонський процес: Навч. Посібник / За ред. В. Г. Кременя; авт. кол.: М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, В. Д. Шинкарук та ін. Київ: Освіта України, 2004. 388 с.
2. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи: Навч. посібник. Вид. 2, стереотип. Київ: Знання, 2011. 486 с.

3. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи: Навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 472 с.
4. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: Навч. посібник. Київ: Академвидав, 2006. 352 с.
5. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі: Навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 232 с.
6. Збірник нормативних документів щодо Болонського процесу / Укладачі: К. М. Левківський, І. Логвин, Н. Л. Губерська. Київ: ІПЗО, 2008. 166 с.
7. Мороз І. В. Кредитно-модульна система організації навчального процесу: Довідник для студентів. Київ: Освіта України, 2006. 90 с.
8. Семенова А. В., Гурін Р. С., Осипова Т. Ю. та ін. Основи психології і педагогіки: навч. посібник. Вид. 2 / за ред. А. В. Семенової. Київ: Знання, 2007. 341 с.
9. Ткаченко М. В. Педагогіка вищої школи: навч. посібник. Одеса: ИНВАЦ, 2013. 150 с.

Електронні інформаційні ресурси

1. Сайт МОН України. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua>
2. Стандарти вищої освіти. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/zatverdzeni-standarti-vishoyi-osviti>
3. Освітні програми і навчальні плани геолого-географічного факультету Одеського національного університету імені І.І.Мечникова. – Режим доступу: <https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/ggf/spetsialnosti-ta-spetsializatsii>
4. <http://osvita.ua/>
5. http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/3114/
6. <http://pedagogika.ucoz.ua/index/knigi/0>
7. http://pidruchniki.ws/00000000/pedagogika/pedagogika_vischoyi_shkoli_ortinskiy_v_1
8. http://pidruchniki.ws/16520205/pedagogika/didaktika_vischoyi_shkoli#961
9. <http://www.osvita.org.ua/>
10. <http://www.geoknigi.com/>
11. <http://www.lib.onu.edu.ua/>

ОЦІНЮВАННЯ

Загальна максимальна кількість балів – 100, в тому числі:

- ♦ Поточний контроль (письмові роботи, відповіді під час лекцій, тестування, виконання практичних робіт) – 60 балів;
- ♦ самостійна робота (виконання індивідуальних самостійних завдань та їх захист під час проведення практичних занять) – 10 балів;
- ♦ підсумковий контроль (іспит) – 30 балів.

Нарахування балів за відвідування лекційних і лабораторних занять не передбачається. Нарахування бонусних балів не передбачається.

Підсумковий контроль за дисципліною – іспит. Іспит отримує студент, який виконав усі обов'язкові види робіт, які передбачаються у навчальній програмі дисципліни та під час опанування дисципліни набрав 60 і більше балів.

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів складається з самостійного вивчення з певного переліку питань за темами навчального курсу, а також виконання індивідуальних самостійних завдань. Самостійна робота студентів контролюється у вигляді: індивідуального опитування, письмових робіт, тестування, усного захисту самостійних індивідуальних завдань, які супроводжуються Power Point презентаціями.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика щодо дедлайнів та перескладання: поточні контрольні роботи, підсумковий письмовий контроль здійснюються в аудиторії. У разі відсутності або низького результату усі роботи перескладаються одноразово протягом двох тижнів в день планової консультації (понеділок, 14.30 – 15.30). Всі індивідуальні самостійні завдання мають бути здані і захищені не пізніше дня напередодні підсумкового контролю. У разі порушення термінів здачі і захисту самостійних індивідуальних завдань кількість балів за їх виконання зменшується. Підсумковий контроль здійснюється в аудиторії на передостанньому тижні. У разі відсутності або низького результату підсумковий письмовий контроль перескладається одноразово на останньому тижні в день планової консультації (понеділок 14.30-15.30).

Політика щодо академічної доброчесності: неприпустимі списування, студент повинен вільно володіти матеріалом.

Політика щодо відвідування та запізнень: студент не повинен пропускати лабораторні заняття, про відсутність з поважних причин треба заздалегідь інформувати викладача, запізнення не бажані.

Мобільні пристрої: недопустимо користування мобільним телефоном, планшетом або іншими мобільними пристроями під час заняття (крім випадків, передбачених навчальним планом та методичними рекомендаціями викладача).

Поведінка в аудиторії: творча, ділова, доброзичлива атмосфера.